POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VEČERNIK

Leto XIII. Štev. 152 | TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67, UPRAVE 28-67, POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409 | Maribor, petek 7. julija 1939 | NAROČNINA NA MESEC: Prejeman v upravi ali po pošti 14 din, dostavljen na dom 16 din, tujina [illegible] din | Cena din 1·—

Zadnji predlogi Moskvi

Sinočni odgovor Anglije in Francije na najnovejše ruske pripombe naj bi bil zadnji — Sklenil naj bi se vsaj enostavni trojni spor zum — Senzacionalni glasovi o možnosti zbližanja med sovjetsko Rusijo in osjo Rim-Berlin

PARIZ, 7. julija. **Havas poroča: Ker je bil med vladama v Londonu in Parizu naglo sklenjen sporazum glede odgovora na zadnje pripombe sovjetskega komisarja Molotova glede pogajanj za sklenitev trojnega pakta, so bile nove instrukcije zastopnikom Anglije in Francije v Moskvi odposlane že sinoči, da morejo pogajanja takoj nadaljevati. Po informacijah, dobljenih sinoči v francoskih diplomatskih krogih, je bilo določenih več formul za odgovor na zahteve, ki jih je predložil Molotov, kar bo zastopnikom Anglije in Francije omogočilo, da napravijo zadnji poizkus za sklenitev splošnega dogovora. Ako prizadevanja za razširitev sporazuma na sosedne države ne uspejo, se bodo pogajanja omejila na sklenitev trojnega pakta, ki bo manjšega obsega in bo mogel biti uresničen v obliki skupne izjave vseh treh vlad. Bonnet in Halifax sta sinoči sporočila vsebino novih instrukcij sovjetskima veleposlanikoma Suriču in Majskemu.**

ZADNJI PREDLOGI MOSKVI

LONDON, 7. julija. **Zastoj v angleško-ruskih pogajanjih je povzročil, da sta angleška in francoska vlada krenili na pot novih metod, kajti računati morata z dejstvom, da se v javnem mnenju pojavlja čedalje večja nestrpnost. Včeraj sta obe zunanji ministrstvi poslali veleposlanikoma v Moskvi in mr. Strangu, kakor izgleda, končne instrukcije s pripombo, da bi bili to zadnji predlogi. Včeraj sta se sestala v Parizu zun. minister Bonnet in ruski veleposlanik Surič, v Londonu pa angleški zun. minister Halifax in tamkajšnji ruski veleposlanik. Kakor se izve, želita Anglija in Francija najti splošno formulo, tako da bi bile zaščitene vse ogrožene države. Oba ministra sta v instrukcijah za Moskvo in v razgovorih z ruskima veleposlanikoma izrazila željo, naj bi se ne pustil iz vida glavni cilj: to je sklenitev trozvezne pogodbe. V splošnem domnevajo, da se bodo pričela v Moskvi zopet pogajanja čim prispejo tja nova navodila.**

HALIFAX IN BONNET NE GRESTA V MOSKVO

LONDON, 7. julija. **Včerajšnje vesti, da bo odpotoval angleški zunanji minister Halifax osebno v Moskvo, katerim so se popoldne pridružile še nove, da ga bo spremljal tudi francoski zunanji minister Bonnet, se ne potrjujejo. Tudi najnovejši odgovor je bil poslan v Moskvo po diplomatski poti. Glede pogajanj samih pa obstaja tu prepričanje, da je, dokler se nadaljujejo, še vedno mogoče upati na uspeh. Tudi Rusiji ne more biti vseeno, ali se pakt sklene ali ne.**

MOŽNOST ZBLIŽANJA RUSIJE Z OSJO?

PARIZ, 7. julija. **Nekateri tukajšnji listi, zlasti »Le Jour« so izrazili sum, da Moskva pogajanja z Anglijo in Francijo nalašč zavlačuje, zato da bi omogočila uspešen potek rusko-nemških trgovinskih pogajanj in da olajša misijo von Pappenu, ki bo v kratkem prispel v Moskvo kot poseben odposlanec berlinske vlade. O tem pišejo sedaj tudi italijanski listi. Tako objavlja »Il Tevere« članek, v katerem pravi, da Moskva sploh ne misli resno na sporazum z Londonom in Parizom in ni popolnoma izključeno, da se bo prej sporazumela z osjo Rim-Berlin. Rimski dopisnik londonskih »The Times« označuje to kot odkrito italijansko sugestijo za sporazum, katerega bi bili Italija in Nemčija pripravljeni skleniti s sovjetsko Rusijo. List pa pravi, da bi bil tak sporazum absurden, ker sovjetska Rusija vendar ne more paktirati z državami, ki so združene s paktom proti kominterni. Italijanski listi pa kljub temu ne izključujejo možnosti, da bi se Rusija mogla približati osi Rim-Berlin. Iz vsega tega sledi, da bi bili v Rimu in Berlinu z veseljem pripravljeni sklepati zveze z boljševiki.**

STALIŠČE ESTONSKE

REVAL, 7. julija. **DNB. Pogajanja v Moskvi so stalno predmet splošnega zanimanja. »Us Esti« piše: Bilo bi zanimivo, prisostvovati mamljivi igri v Moskvi, če bi stvar ne imela samo interesov učiteljev. Baltske države imajo prav tako kakor velike sile pravico, da same odločajo o svojih stvareh in sklepajo, ali so ogrožene ali ne. Njim samim mora biti pripuščeno, da v primeru nevarnosti sklenejo, kar vedo, da je zanje prav. Poluradni list »Baltik Times« piše: Če se bodo pogajanja v Moskvi zaključila z avtomatsko garancijo baltskim državam v primeru potrebe, bodo te države smatrale zadevo kot »res inter alios acta«, torej za pakt, iz katerega one ne bodo mogle in tudi ne hotele imeti kakršnih koli pravic in dolžnosti.**

Poljska ne pošlje note

LE POLJSKI KOMISAR BO OPOZORIL GDANSKI SENAT NA PREDPISE STATUTOV. — PRED ANGLEŠKO IZJAVO. — POLOŽAJ V GDANSKU.

VARŠAVA, 7. julija. Reuter poroča, da je poljska vlada po posvetovanju z angleško in francosko vlado sprejela sklepe o ukrepih, ki jih bo storila v zvezi z vojaškimi pripravami v Gdansku. Podrobnosti teh sklepov niso znane, po informacijah poljskega tiska se zdi, da gdanskemu senatu ne bo odposlana nobena posebna nota. Verjetno pa je, da bo poljski komisar Chodacki po nalogu svoje vlade sam opozoril gdanski senat na one odredbe statuta, ki govore o obrambi svobodnega mesta. Na vladnem mestu ne kažejo nobene volje, da bi izzvali spore z gdanskimi oblastvi glede vprašanja značaja njihovih priprav. Izve se tudi, da so angleški in francoski diplomatski zastopniki v Varšavi obveščeni o omenjenih sklepih poljske vlade.

LONDON, 7. julija. Po sem dospelih informacijah je poljska vlada opustila namero poslati v Gdansk protestno noto zaradi kršitev gdanskega statuta. Namesto tega se pa pričakuje, da bo angleška vlada morda že danes precizirala v uradni izjavi svoje stališče do gdanskega problema.

PARIZ, 7. julija. United Press poroča, da je poljski veleposlanik Lukasiewicz informiral Bonneta o sklepih poljske vlade glede Gdanska. Med drugim ga je tudi obvestil, da bo Poljska kot protiukrep proti pripravam v Gdansku povečala svoje utrdbe in čete na meji Gdanska.

LONDON, 7. julija. Zadnje vesti iz Gdanska pravijo, da vlada v mestu red in mir. Opaža se tudi zmanjšanje privoza bojnega materiala, ni pa seveda izključeno, da se tihotapi na nov način in po novih poteh. Obe gdanski ladjedelnici dalje odpuščata poljske delavce. Delavci trdijo, da jih odpuščajo zato, ker spreminjajo ladjedelnici v skladišča bojnega materiala. Kljub temu je gdanska pristaniška uprava pristala na novo investicijo Poljske v znesku 4 in pol milijona zlotov, ki se bodo uporabili za nove naprave in čiščenje pristanišča.

Papeško glasilo o Gdansku

AKO JE NAPETOST POPUSTILA, SO POGAJANJA MOGOČA, AKO PA NISO MOGOČA, SEDANJEGA ZATIŠJA NI MOGOČE PRESOJATI OPTIMISTIČNO

VATIKAN, 7. julija. **»Osservatore Romano« razpravlja znova o vprašanju Gdanska in nemško-poljske napetosti. Vatikansko glasilo obravnava podrobno stališče poljske vlade na podlagi memoranda, katerega je varšavska vlada poslala nemški 26. marca letos in v katerem je izrazila svojo pripravljenost za pogajanja. Pozivajoč se na ta memorandum, ki je vse doslej ostal brez odgovora s strani Nemčije, konstatira list, da je bila poljska vlada v začetku napetosti pripravljena Nemčiji v marsičem popustiti, in sklepa, da je kompromisna rešitev še vedno mogoča. Uspeh eventualnih pogajanj je pa vendar odvisen od ugodnega razvoja položaja, t. j. od odstranitve sedanje napetosti, v kateri bi se vsaka iniciativa za pogajanja mogla smatrati ne kot znak želje po sporazumu, ampak kot znak strahu in slabosti. Ako je res, da je v zadnjih dneh napetost popustila, potem bi bil čas, da se obe stranki postavita na stališče vzajemnega popuščanja in pričneta pogajanja, za katera že obstajajo potrebne podlage. Ako pa pogajanja sploh niso več mogoča, potem sedanjega zmanjšanja napetosti ni mogoče sprejeti z optimizmom.**

Jehia paša v Beogradu

SOFIJA, 7. julija. Sinoči je odpotoval egiptski zunanji minister Jehja paša v Beograd. Na postaji so se poslovili od njega zastopnik kralja Borisa, člani diplomatskega zbora in višji uradniki ministrstva. Novinarjem je Jehja paša dejal, da bodo razgovori v Sofiji učvrstili medsebojno trgovino obeh držav.

BEOGRAD, 7. julija. **Danes ob 9.30 se je pripeljal sem egiptski zunanji minister Jehia paša s svojim spremstvom. Na postaji so ga sprejeli zunanji minister Cincar-Marković, finančni minister Djuričić, trgovinski minister Tomić, prometni minister Kulenović ter poslaniki balkanskih držav in vojaški dostojanstveniki s častno četo pehotnega polka.**

POŽAR NA ITALIJANSKEM PARNIKU.

RIM, 7. julija. Havas poroča, da je na parniku »Rim« v Egejskem morju izbruhnih požar. Potnike, 814 Židov in 13 članov posadke so rešili.

Zapiski

David Lloyd George

V nekem govoru, ki ga je imel te dni veliki angleški državnik David Lloyd George, je dejal med drugim, da mu je žal, da se je po svetov. vojni upiral radikalnim stremljenjem francoskega tigra Clémenceauja, ki je hotel premaganim onemogočiti vsako obnovitev moči. Leta 1863. rojeni Lloyd George je bil prvotno odvetnik, a že l. 1890. je postal poslanec liberalne stranke v spodnji zbornici. L. 1905. je postal prvič minister in ostal potem na raznih mestih v raznih vladah vse do l. 1916., ko je sam stopil na čelo vlade. Vodil je tako Anglijo v najusodnejšem času svetovne vojne in to s tako odločnostjo, da je bila končna zmaga zaveznikov v marsičem tudi njegovo delo. Na mirovni konferenci je zagovarjal naložitev odgovornosti za vojno Nemčiji, se je pa upri svojemu francoskemu tovarišu Clémenceauju, ki je zahteval razkosanje rajha. Ko je prešel l. 1922. v opozicijo, se je približal nasprotnikom reparacij in se zavzemal za angleško-nemško zbližanje. Sedaj je kot opozicionalec zopet najodločnejši nasprotnik držav osi. Lloyd George je še zadnji izmed velike četvorice premierjev zavezniških velesil za časa svetovne vojne. Vsi drugi so umrli pred njim.

Angleško delavstvo Nemcem

Vrhovno vodstvo angleških delavskih sindikatov je poslalo na nemški narod apel, v katerem pravi med drugim: »Vi, Nemci kakor mi Angleži in drugi narodi moramo končno že nehati biti sužnji usode, naključja. Ne smemo dovoliti, da pride do vojne. Položaj je strašen, kolebanje med vojno in mirom, negotovost in neprestane grožnje lahko dovedejo, če bodo popustili živci, do katastrofe. Delavci vsega sveta, ne dopustite, da bi prišlo do vojne, narodi se nočejo klati nego živeti v miru.«

Angleži in Dardanele

V Londonu so že dalje časa posvetovanja med angleškimi in turškimi vojaškimi strokovnjaki glede skupnega poveljstva v vzhodnem Sredozemlju. V primeru vojne bo prevzela Anglija vrhovno poveljstvo nad turško vojno mornarico, obramba Dardanel bo v angleških rokah. Kakor znano, so v svetovni vojni vodili obrambo Dardanel proti Angležem Nemci.

Pred resnimi zapletljaji

»Evropa je pred resnimi zapletljaji!« je govoril v ameriškem radiu bivši predsednik ČSR, dr. Edvard Beneš. »Češki vodje so pripravljeni, da v odločilnem trenutku sestavijo direktorij, ki se bo pobrigal tudi za vojaško organizacijo.«

Bolgari obiščejo Moskvo

Na dan prihoda Kjoseivanova v Berlin je objavil bolgarski tiskovni urad vest, da bo konec julija na povabilo ruske vlade obiskalo 30 bolgarskih vladnih in opozicionalnih poslancev Moskvo.

Poraz fašistov na Finskem

V parlamentarnih volitvah na Finskem je dobil vladni blok socialnih demokratov in kmetske stranke 141 mandatov, konservativna unionistična stranka 23, liberalci, ki so imeli prej 7 mandatov, so dobili 1, fašisti so od prejšnjih 14 mandatov zdrknili na 7. Švedska stranka ima 17, stranka prebivalcev Alandskih otokov pa 1 mandat.

Maribor 7. julija.

V velikem mednarodnem opredeljevanju, ki se vrši že vse zadnje leto, igra zelo važno vlogo vprašanje stališče, ki ga bodo v primeru nove svetovne vojne zavzele Zedinjene države Severne Amerike: ali bodo ostale nevtralne, ali se bodo pridružile skupini Velike Britanije? Pa tudi samo vprašanje nevtralnosti je važno, kajti ta nevtralnost je lahko dvojna: popolna, to se pravi, da prekinejo ZDSA vse, pred vsem trgovske zveze z vsemi vojskujočimi se državami, ali pa taka, da omogočijo kljub temu podpiranje dela vojskujočih se držav z dobavami vojnega in ostalega materiala. V tem pogledu pa niti v Zedinjenih državah mnenja še niso dokončno razčiščena.

Ameriško javno mnenje se deli na tri precej enako močne skupine: na intervencionistično, izolacionistično in preferencionistično. Prva skupna, h kateri pripadajo tudi voditelji vladne demokratske stranke s prezidentom Franklinom Rooseveltom na čelu, stoji na stališču, da Amerika ne more ostati izven splošnih svetovnih političnih akcij, da ji ne more biti vseeno, kakšna usoda zadene Evropo in da mora zato v primeru potrebe tudi sama aktivno poseči v tok dogodkov. Ta skupina izjavlja, da bi poraz Velike Britanije in Francije postavil tudi Zednjene države v neposredni doseg nevarnosti napada. Poraz evropske demokracije bi zato pomenil ogražanje ameriške. Zato smo slišali iz vrst intervencionistov tudi že glasove, da so meje Zedinjenih držav Severne Amerike v Angliji, ali celo na Renu, ter razne precej jasne izjave, da sta oba anglosaška imperija tako tesno navezana drug na drugega, da nikoli ne moreta hoditi ločenih potov. Ta skupina se zavzema za direktno intervencijo na strani zaveznikov, ali pa vsaj za dovolj efektno podpiranje njihove bojne moči.

Druga, izolacionistična skupina, stoji nasprotno na stališču, da je Amerike kontinent zase, ki ni v nobenem oziru odvisen od Evrope, katere usoda ga ne more nikoli tako zelo brigati, da bi šel znova zanjo v bojni ogenj. Evropski narodi, demokratični in totalitarni, naj zato sami med seboj razčistijo svoje račune, ne da bi se ZDSA angažirale ne za to ne za ono stran. Ostati morajo strogo nevtralne in ne smejo niti s svojimi bojnimi silami niti s svojim bojnim materialom nikogar podpirati ali celo le preferirati. Na čelu te skupine stoje zlasti republikanci, ki so nekoč vrgli prezidenta Wilsona in prešli zopet v opozicijo šele po prvi Rooseveltovi zmagi. Vendar imajo pristaše tudi med drugimi skupinami, celo med demokrati samimi. Ti niso še pozabil razočaranj, ki jih je Evropa pripravila Wilsonu in vsej Ameriki po končani svetovni vojni, ko je v tolikih bistvenih točkah zavrgla ameriške ideale in smernice za novo ureditev Evrope in sploh vsega sveta. V svojih rokah imajo močne argumente, kakor n. pr. najvažnejšega, da je bila Amerika ociganjena za svojo podporo zaveznikom v svetovni vojni, da ji ti zavezniki še do danes niso vrnili vojnih posojil in na vrnitev sploh ne mislijo, da so s svojim postopanjem sami sokrivi novih trenj itd. Zato se glasi njihova parola: preč od Evrope in njenih zmed!

Tretjo skupino tvorijo predvsem levičarji, ki pojmujejo vse evropske razprtije zgolj kot zadevo kapitalistične buržoazije. Nemčija in Italija sta jim prav tako reakcionarni kakor Velika Britanija in Francija. Angliji sami očitajo n. pr., da sploh ni demokratična, ampak aristokratična in plutokratična. Zato stoje na stališču, da Zedinjene države v nobenem primeru ne smejo aktivno poseči v eventualni boj dveh nasprotujočih si imperialistično-reakcionarno-plutokratičnih evropskih skupin. Vendar ne odrekajo popolnoma potrebe, dati neko prednost demokracijam, zlasti v primeru nevarnosti njihovega poraza, ker se jim zde med dvema zlema manjše zlo. So torej za nekako protežiranje ali preferiranje Velike Britanije, Francije in njune grupacije držav. To podpiranje pa vendar ne sme prekoračiti meja, ki jih stavi samo tvarno, materialno podpiranje z dovoljenjem nabav orožja in ostalega materiala v Zedinjenih državah, pa po možnosti le proti takojšnjemu plačilu v zlati valuti.

Glasovanje o predlogih o spremembi nevtralitetnega zakona v kongresu je pokazalo, da nima niti v tej veliki državni instituciji nobena skupina prave večine, zato je ustvaril izid nekakšen kompromis, ki ne ustreza niti popolnim intervencionistom niti popolnim izolacionistom, temveč se približuje še najbolj preferencionistom, čeprav ti v kongresu sploh ne pred stavljajo nobene formalne skupine. Zmagalo je torej vsaj za enkrat načelo, naj Zedinjene države ostanejo nevtralne, naj pa za zlato eventualno le podpro vojskujočo se Evropo. Kako pa bo v primeru resnične vojne, tega tudi v Ameriki nihče še ne ve.

-r.

Dve zdravici v Berlinu

GOVORA NEMŠKEGA ZUNANJEGA MINISTRA VON RIBBENTROPA IN BOLGARSKEGA MINISTRSKEGA PREDSEDNIKA IN ZUNANJEGA MINISTRA KJOSEIVANOVA.

BERLIN, 7. julija. **Včeraj je nemški zunanji minister Ribbentrop imel z bolgarskim ministrskim predsednikom Kjoseivanovom večurni razgovor, ki je bil odločilen za bodočo usodo Bolgarije.**

BERLIN, 7. julija. DNB. **Nemški zunanji minister von Ribbentrop in gospa sta priredila sinoči v hotelu »Esplanade« večerjo na čast bolgarskemu premierju in zunanjemu ministru Kjoseivanovu, katere so se udeležile tudi razne druge politične in diplomatske osebnosti Nemčije, Bolgarije in Italije. Pri večerji je von Ribbentrop nazdravil gostu in dejal med drugim, da se nemški narod vedno spominja slavnega bratstva v orožju za časa svetovne vojne in občuti od tedaj vezi iskrenega prijateljstva s hrabrim bolgarskim narodom. Leta grenkih preizkušenj in obnavljanja, ki sta jih preživela enako oba naroda, so vezi med njima še okrepila. V sedanjem boju za svobodni in miroljubni razvoj sta še vedno enako zvezana s prijateljstvom in zaupanjem. Obisk Kjoseivanova pomeni viden dokaz, da smatra nadaljevanje zveze kot samo po sebi umevno. Prepričan je, da bo podal ta obisk živo podobo nemškega dela za obnovitev in volje za delo in mir nemškega naroda. Bolgarski narod gre pod modrim vodstvom svojega vladarja po isti poti, na kateri ga spremljajo vse nemške simpatije. Kjoseivanov je pa v odgovoru dejal, da je globoko prevzet od toplega in prisrčnega sprejema, ki sta mu ga pripravila vodja in vlada rajha, kakor tudi prebivalstvo Berlina. Tudi on je poudaril bratstvo orožja v svetovni vojni. V naporu, da po zgledu Nemčije odstrani vse krivice in da ustvari pogoje za razvoj bolgarskega naroda, spremlja Bolgarija z radostjo razvoj nemškega naroda pod modrim in daljnovidnim vodstvom Hitlerja ter potrjuje svojo vero v bodočnost. Težnje Bolgarije za gospodarsko obnovitev so v Nemčiji vedno naletele na popolno razumevanje in mora zato izreči Nemčiji najtoplejšo zahvalo. Ob koncu je izrazil upanje, da se bodo odnošaji med Nemčijo in Bolgarijo še dalje razvijali v duhu prijateljstva in zaupanja.**

Eden o dolžnostih Anglije

SEDANJI MEDNARODNI POLOŽAJ SE NE BO IZBOLJŠAL, DOKLER NE BODO VSI UVIDELI, DA JE ČAS NEKAZNOVANIH NASILJ ZA VSELEJ MINIL.

LONDON, 7. julija. AA. **Bivši angleški zunanji minister Eden je imel v Limingtonu govor, v katerem je dejal med drugim: Nobenih izgledov ni, da bi se mednarodni položaj izboljšal, dokler ne bodo končno vse vlade uvidele, da bo vsako novo nasilje povleklo neizogibno vso Evropo v novo vojno. Dokončni izhod iz tega položaja bi mogel biti enostaven, ako bi vsi, ki nosijo odgovornost v svojih državah, razumeli, da so v Evropi minili časi »napadov in ropov« in bi se vrnili k sistemu pogajanj ter obnavljanju mednarodnega reda in zaupanja. Pri prvem bodočem napadu pa bo sicer Evropa neizogibno zašla v spopad. Angleži so pripravljeni sodelovati pri obnavljanju miru in reda in pripravljeni bodo pogajati se tudi kadar bo nastala nova direktna nevarnost oborožene sile, so pa prav tako trdno odločeni, da se ne bodo vdali nobenim grožnjam več in ne bodo kapitulirali pred nobeno silo. Misliti, da nas more izčrpati neprestani alarm ali pa da nas morejo vkloniti grožnje, bi pomenilo gojiti nevarne iluzije. Britanski državniki imajo sedaj pred seboj eno edino nalogo, a ta je, prepričati vodje in njihove narode o neomajnosti in nepopustljivosti naše resne volje. Ako se jim to posreči, potem vojne ne bo.**

Ogromni angleški krediti zaveznikom

LONDON, 7. julija. **Angleški trgovinski minister je včeraj v parlamentu predložil zakonski osnutek o povišanju trgovinskih kreditov prijateljskim in zavezniškim državam, da jih Anglija tako podpre v stremljenju po normalnem razvijanju trgovine, kar bi bilo z ozirom na njihove ogromne oboroževalne izdatke in slabe finančne moči sicer nemogoče. Krediti tem državam se bodo zvišali od 10 milijonov funtov na 60 milijonov, ker je prvotni kredit že porabljen v korist Turčije in Romunije. Ti krediti so neodvisni od včeraj sklenjenih oboroževalnih kreditov tem državam v višini 150 milijonov funtov.**

Priključitev Hataja 22. t. m.

ANTIOHIJA, 7. julija. Havas poroča: Danes so po vsem sandžaku Hataju prosla vili obletnico vkorakanja prvih turških čet. Uradno bo prešel sandžak v turške roke 22. julija. Armenci se že pripravljajo na izselitev v Libanon, preden bodo zapustile deželo francoske čete.

Za napoved vojne USA ne bo potreben plebiscit

WASHINGTON, 7. jul. Senatni odbor je z 9:5 glasovom zavrnil amandman, na osnovi katerega bi bil v primeru spopada v Evropi potreben plebiscit v Zedinjenih državah za napoved vojne. Predlog bo prišel zdaj pred parlament. Odbor je z 9:6 glasovom zavrnil tudi predlog, da je za vojno napoved potreben najprej plebiscit. Zedinil se je na pristanek senata, z izjemo primerov, ko bi bile napadene Zedinjene države ali ameriške države sploh od ameriških sil.

Češki fašisti pristopili k narodni solidarnosti

PRAGA, 7. julija. DNB poroča: **Češka fašistična stranka je pristopila k narodni solidarnosti. V izvršni odbor narodne enote so vstopili štirje člani fašistične stranke. Računajo, da bosta pri rekonstrukciji vlade vstopila vanjo dva predstavnika čeških fašistov.**

HOLANDSKA VLADNA KRIZA

HAAG, 7. julija. Kraljica Viljemina je sprejela danes predstavnike obeh zbornic in državnega sveta, ter se posvetovala z njimi o izbiri osebnosti, ki bi naj sestavila novo vlado. Ni še gotovo, če bo novi mandatar krone Colliyn. Za jutri dopoldne je napovedan uradni komunike z imenovanjem osebe, mandatarja krone.

ITALIJANSKE IZGUBE V ABESINIJI

RIM, 7. julija. Stefani poroča, da je število mrtvih v Abesiniji od 1. januarja letos do 30. junija doseglo 4886 ljudi.

POLJSKO OBOROŽEVANJE

VARŠAVA, 7. julija. Pat javlja, da je ministrski svet za potrebe narodne obrambe določil nadaljnjih 55 milijonov zlotov.

ARGENTINA PROTI FAŠIZMU

BUENOS AIRES, 7. julija. Vlada je uvedla preiskavo proti fašističnim elementom v državi.

Mariborska napoved. Prevladovalo bo spremenljivo, oblačno, malo vetrovno in toplo vreme. Temperatura bo ostala brez večjih izprememb. Možne so manjše krajevne padavine. Včeraj je bila najvišja temperatura 27,0, danes najnižja 17,4, opoldne pa je bila 24,0.

Borza. Čurih, 7. jul. Devize: Beograd 1, Pariz 11.75, London 20.76¾, Newyork 443 pet osmink, Milano 23.34, Berlin 178, Praga 15.1250, Sofija 5.40, Varšava 83.50, Budimpešta 87, Bukarešta 3.25.

Domači zapiski

Kralj Peter na vojnih ladjah

Nj. Vel. kralj Peter II., ki je na letovanju v Miločeru pri Budvi, je z motornim čolnom napravil izlet ob obali in si ob tej priliki ogledal naše vojne ladje. Iz Beograda so prispeli štirje šolski tovariši, katerim je kralj razkazal letoviški dvorec in jih pogostil. Prebivalstvo je mladega kralja povsod navdušeno pozdravljalo.

St. Radić o Slovanih

V ruskih »Izvestjih« je napisal Stjepan Radić l. 1903 naslednje: »Zahodna Evropa bi gledala na Rusijo z mnogo manjšim nezaupanjem in strahom, če bi med Sudeti in Šumavo, na obeh straneh Karpatov, pa dalje do Donave, do Egejskega in Jadranskega morja ne živelo nad 30 milijonov Slovanov. In to v deželah, ki so, kakor Češka, v srcu Evrope, druge, na Balkanu, pa na glavnih poteh svetovnega prometa. Nemci so zasejali med nami neslogo, taisti Nemci, ki so se od Donave do Baltskega morja, od Labe do Rena cela stoletja barbarsko bojevali med seboj, medtem ko vsa naša zgodovina ne pozna vojne med Hrvati in Srbi, Čehi in Slovaki, pa Poljaki, le nekaj spopadov med Srbi in Bolgari. Kaj naj pomeni zloglasna slovanska »mržnja« v primeri z »ljubeznijo«, ki vlada med Bavarci in Prusi, med Pijemontezi in Kalabrijci, med Lombardijci in Sicilijanci...« (»Nova Riječ«)

Kaj nas veže

V hrvatskih federalističnih težnjah sta dva momenta. Obstaja zgodovinska ambicija za avtonomno življenje. To je objektivni moment, subjektivni je pa bilo spoznanje Hrvatov v dvajsetletnem sožitju s Srbi in Slovenci v unitarni državi. Centralizem je ubil samega sebe in druge oblike unitarizma. Ne smemo pozabiti, da pobude, s katerimi smo šli v skupno državo, niso bile izključno materialne narave. Bilo je to nekaj več od običajne težnje za racionalno ureditvijo države. Bile so tu izkušnje iz preteklosti. Kadar govorimo o kompetencah državne celine, omenjamo vselej na prvem mestu vojsko. V tej soglasnosti je nekaj skupnega, s čimer so šli Srbi, Hrvati in Slovenci v zajednico. Pozvani, da to zajednico branijo, bi jo Srbi in Hrvati branili s požrtvovalnostjo in umirali za meje, ki so po prirodi in zgodovini kot edino prave določene. Prav kakor enoten občutek za skupne meje se pa mora urediti tudi življenje znotraj meja. Ne smemo pozabiti, da je tudi državna zajednica živ organizem. Ni je tehnike, ki bi mogla temu organizmu dahniti življenje, če se svobodnemu razvoju vseh edinic državne skupnosti ne da soglasna moč in volja, piše v »Novi Riječi« demokratski politik Milan Grol.

Hamm za nemško gimnazijo

Apatinska »Bačkaer Zeitung« prinaša govor poslanca Hamma, ki se je na zborovanju javno zahvalil ministrstvu, da je dovolilo vpis 40 nemškim dijakom v učiteljsko šolo v Novem Vrbasu. Dejal je, da se bo zavzel tudi za ustanovitev nemške popolne gimnazije.

Znamenje časa...

Dva mlada diplomirana jurista z odsluženim vojaškim rokom sta se obrnila na sarajevsko oblast, da bi ju sprejela brez honorarja v prakso. Odgovor je bil: Juriste tudi brezplačno ne sprejemamo v službo!...

Družina, čuvarica mladine

Družina bodi čuvarica in gojiteljica idealizma mladih src. Mati in oče, starejši bratje in sestre naj uvajajo mladi rod v svet življenjskih nazorov. V družini naj išče naša mladež one svetle žarke, ki bodo pospeševali njeno duhovno, duševno in telesno rast. Odtenki družinskega sonca bodo ostajali kot spomin v pozna desetletja njenega dozorevanja. Ob topli ljubezni domačega ognjišča bo doraščala krepka in čvrsta v moža in ženo, ki bosta z lahkoto mojstrila tudi najhujše prilike svojega življenja v čast narodu, iz katerega izhajata in družini, kateri pripadata, ter v svoj lastni blagor. (»Koroški Slovenec«).

Novice

Pred ureditvijo viničarskega vprašanja

Ali bodo določbe novega viničarskega reda koristile samo viničarjem?

Najvažnejše točke novega osnutka za viničarski red so v bistvu plod sporazuma med strokovno zvezo viničarjev in zastopniki vinogradnikov in sicer ne samo po vsebini, ampak večinoma tudi po obliki, katero je ustvarila dosedanja praksa. Nejasnosti ali nova pravna vprašanja, ki se bodo izcimila iz življenjske uporabe mogoče že v doglednem času, ne bo težko pravilno popraviti, tako da bodo posamezna določila tudi pravno popolnoma jasna.

Na splošno se mora priznati, da je vseboval viničarski red, kakor ga je sklenila Mariborska oblastna skupščina 20. julija 1928, torej že pred desetimi leti, mnogo določb, ki vsled spremenjenih gospodarskih in socialnih razmer niso bile samo na škodo viničarjem, ampak tudi vinogradnikom.

Ako pogledamo samo glavne in principielne spremembe, ki bodo v kratkem stopile v veljavo, moramo poudariti sledeče:

1. Uvedba **obvezne kvalifikacije** potom pristojne šole ali tečajev in prakse z izpitom bo važna pridobitev za zboljšanje vinogradov. Vinogradnik ne more že v naprej presoditi strokovne kvalifikacije viničarja, ki se mu ponuja ali katerega sprejme; zvestoba in pridnost v takih slučajih še ne zadostujeta vedno in bodo predpisi o kvalifikaciji vsaj neko merilo za strokovno izobrazbo viničarja, ki mora pač več vedeti in znati kakor njegov gospodar. Pa tudi pri kmetih vinogradnikih, ki niso imeli prilike, da se izšolajo ali svojo prakso z novejšimi izkustvi izpopolnjo, bo zahtevana primerna kvalifikacija viničarskega sloja imela le dober upliv — za izkušenega vinogradnika pa pomenila neko olajšavo.

2. Druga važna sprememba je ustanovitev neke **relativne službene stalnosti,** ki stopi v veljavo po prvem letu tako zvane poskusne dobe. Če se službeno razmerje v času med 1. in 15. avgustom ne odpove, kar se obojestransko lahko zgodi brez navedbe razloga — velja sklenjena pogodba še za nadaljnja štiri leta. Ker je bilo proti tej določbi na banskem zasedanju več ugovorov, je mogoče, da se bo celotna službena doba določila samo s tremi in ne kakor predvideno s petimi leti. Ta določba ščiti v prvi vrsti gospodarsko slabšega viničarja, vendar pa koristi tudi vinogradnikom v toliko, da po poskusni dobi lahko računa z neko stalnostjo delavnih moči in obdelave vinogradov, kar je posebno važno za vinogradnika, ki ne živi na posestvu. Ta stalnost je odpovedljiva tako od strani vinogradnika kakor od strani viničarja samo v gotovih slučajih, ki so se izcimili iz skušnje in prakse — a to samo v času od 1. do 15. avgusta ter m o r a utemeljenost potrditi viničarska komisija, kateri se morajo te prijave predložiti najkasneje do 20. avgusta. Vendar so pa to drugi razlogi kakor tisti, po katerih more prenehati viničarska pogodba p r e d č a s n o bodisi po krivdi viničarja ali po krivdi vinogradnika, kar je pa tudi bolj točno določeno, kakor v dosedanjem viničarskem redu. Vse to služi večji jasnosti in zanesljivosti razmerja.

3. **Minimalne mezde,** ki zagotavljajo viničarju njegov eksistenčni minimum, s katerim lahko računa, so v zvezi z drugimi precej natančnimi določili glede prejemkov v naravi, vsekakor gospodarska pridobitev viničarja. Vendar pa pomeni tudi v tem oziru večja jasnost in stabilnost teh bremen za vinogradnika vsaj večjo natančnost v kalkulaciji, ki se je pogosto tudi radi različnih zahtev viničarjev od leta do leta spreminjala. Glede obeh teh točk, ki koristita v prvi vrsti viničarjem, ne smemo prezreti, da je stabilnost glede službene dobe in prejemkov v denarju važna posebno za kraje, kjer ni deputatne zemlje, kakor v Halozah, ali pa kjer je take zemlje le malo, kakor večinoma v ljutomerskem okraju in v severnem delu ptujskega okraja. V teh krajih živi viničar skoraj izključno samo od dnine in si mora pomagati tudi z delom pri drugih gospodarjih, da ne gladuje. Večkrat pa je beda prisilila viničarsko mladino, da je iskala kruha drugod, kar je često oviralo zanesljivo in pravočasno obdelovanje vinogradov.

(Konec jutri.)

Pijanec ubil ženo in sodil samega sebe

V Sp. Doliču v konjiškem okraju je pijani posestnik Jože Vovk zabodel pri nekem prepiru svojo 40-letno ženo Amalijo. Smrtonosno ranjeno ženo so prepeljali takoj v slovenjegraško bolnišnico, kjer je pa proti jutru podlegla. Nesrečno naključje je hotelo, da se prav te dni nahaja v slovenjegraški bolnišnici Amalijin oče, ki ga je hčerina nesreča tako potrla, da se bojijo za njegovo duševno stanje. Na kraj družinske tragedije je odšla vitanjska orožniška patrulja. Službujočim organom pa se je nudil v hiši strašen pogled. Ko se je posestnik Jože Vovk zavedel svojega dejanja, je vzel britev in si prerezal vrat. Vovka, ki je še kazal znake življenja, so naložili na poklicani avto in ga prepeljali v celjsko bolnišnico.

Poročilo iz obmejnega kota

Ciril Metodovo kresovanje v obmejni Gor. Radgoni je lepo uspelo. Zavedno občinstvo se je udeležilo te prireditve v izredno lepem številu, zlasti je sodelovalo številno članstvo vseh narodno obrambnih in drugih društev kakor gasilci v krojih, sokolstvo, slovenski fantje, le godbeno dr. „Mura" je to leto odreklo svoje sodelovanje. Je pač tako, če vodi društvo, ki ima ravno tako velike kulturne in pomembne naloge za mejo, kot vsaka druga društva, možakar, ki se v naše razmere v 20 letih obstoja Jugoslavije ni vživel ter si oskrbel našega državljanstva, medtem ko uživa našo gostoljubnost ter nastopa s svojo godbo po mili volji, kjer gre za dobiček, ne pa za narodno stvar. Hišni lastniki so razobesili zastave ter razsvetlili okna. Ob svitu mogočnega kresa, ki je gorel na griču nad trgom, je govoril o pomenu kresovanja predsednik Slovenske straže in občinski odbornik J. Hrastelj, na kar je zadonela iz src navzočih „Hej Slovani", da je odmevalo daleč tja preko meja.

Mlada gasilska četa na Janževem vrhu je letos dogradila nov gasilski dom. Gradili so agilni člani kulukarji brezplačno. Toda ne samo nov dom, temveč tudi novo motorno brizgalno so si to leto nabavili. Blagoslovitev novega doma in motorne brizgalne bo v nedeljo 9. julija.

Če se oče vmešava v ljubezen

TRI HČERKE PRETEPLE OČETA, KER JE ODGANJAL SNUBCE.

Kmetski dninar Matija Španinger na Hočkem Pohorju ima tri hčerke Cecilijo, Lovrenco in Alojzijo. Hčerke so bile v svojih letih ter je razumljivo, da se je za njimi oziral mladi moški svet. Včasi se je oglasil kak fant tudi na domu, ali jih je prišlo več hkratu. Vse to paa ni bilo po volji očetu, ki je hčerkam stalno prepovedoval pomenke z. moškim svetom. Na praznik sv. Petra in Pavla je znova prišlo pri hiši do prepira. To je hčerke razjezilo. Pograbile so vsaka svojo prekljo ter z njimi nabile očeta, da se je moral zateči z razbitimi čeljustmi po pomoč v mariborsko bolnišnico.

USODNA VOŽNJA Z MOTORJEM.

V mariborsko bolnišnico so pripeljali 30-letnega ključavničarja drž. železnic Ivana Bračka, doma od Sv. Miklavža pri Hočah, ki se je nekje ponesrečil z motorjem ter si razbil glavo. Bračko je zgubil spomin ter se prav nič ne zaveda, kje in kako se je ponesrečil.

o. **Iz Šoštanja je bil premeščen v Kozje učitelj in publicist g. Martin Mencej.** Za odhod mu je njegov ožji šoštanjski krog priredil odhodnico, na kateri so se Šoštanjčani zahvalili proslavljajočemu se kutlurnemu delavcu za njegovo neumorno delo na pedagoškem in kulturnem področju.

o. **Domači na travniku — v hiši tat.** Ko so bili vsi domači posestnika Alojza Korošca v Sv. Juriju ob Ščavnici zaposleni pri spravljanju sena na travniku, je sredi belega dneva vlomil v prazno hišo neznani vlomilec ter odnesel zlato uro in verižico, 2000 din gotovine, 2 srebrni uri in 2 hranilni knjižici. Kljub temu da je tat za hišo odvrgel hranilni knjižici in srebrni uri, ima posestnik še vedno nad 6000 din škode.

o. **Starček se pognal v Muro.** V Bakovcih se je pognal s samomorilnim namenom v Muro 80-letni starček Miklaž Cipot ter utonil.

o. **S češnje je padel** 11-letni sin čevljarja Ivan Rudolf iz Pokoš v Sp. Polskavi in si je zlomil roko.

o. **Nesreča pri mlatenju.** 9-letni rejenec Slavko Lorber iz Zgornje Velke je vtaknil po nesreči pri mlatenju nogo v gonilno gredo, ki mu je odtrgala prste na nogi.

Celje

c. **Umrla je** v bolnišnici v Celju 29-letna posestnica Angela Erjavec iz Dvora pri Šmarju.

c. **Slovensko obrtno društvo v Celju** priredi danes zvečer ob 20. v hotelu »Beli vol« sestanek članstva, na katerem se bodo razpravljale važne obrtniške zadeve.

c. **Olepševalno društvo** je namestilo več klopi ob novi cesti pred cerkvijo sv. Jožefa ter ob krožni cesti okrog hriba sv. Jožefa.

c. **Požar in nesreča v Ločah pri Konjicah.** Pri posestniku Pajmanu v Velikem Lipoglavu v Ločah je ponoči izbruhnil ogenj. Na podstrešju je spala takrat 29-letna Pajmanova hčerka Marija. Ko jo je prebudilo prasketanje ognja, je planila pokoncu in skočila s podstrešja. Pri skoku pa je priletela tako nesrečno na tla, da si je polomila rebra ter so je morali prepeljati v mariborsko bolnišnico.

c. **Nesreče.** 24-letni krojaški pomočnik Evgen Gomboc iz Brega je padel s kolesa in se poškodoval po glavi in levi nogi. — 43-letna Barica Prah, žena kočarja iz Vine gore ob Sotli, je padla s češnje in si zlomila desno roko v ramenu. — 74-letni dninar Zalošček Jože iz Hotemeža pri Radečah je padel s skednja in si zlomil nogo. — 17-letni čevljarski vajenec Alojzij Ujec je v Pečovniku padel s češnje na kol, ki mu je predrl stegno noge. — 41-letni Ivan Hribšek, posestnik pri Sv. Juriju pod Kumom, je doma padel in si zlomil nogo. — Vsi ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

c. **Zanimiva razprava.** Knjigarnar g. Maks Hubert je tožil profesorja na drž. realni gimnaziji v Celju g. Franca Rojška zaradi klevete. Knjigarnar Hubert je imel v kritičnih dneh meseca marca t. l. v svoji izložbi zemljevid nove Nemčije. Zadeva tega zemljevida je prišla na razgovor med dijaki in omenjenim profesorjem, ki je ob tisti priliki priporočal dijakom, naj ne kupujejo v trgovini, ki ima v izložbi zemljevid, ki ne koristi naši državi. Radi te izjave prof. Rojška je knjigarnar Hubert vložil proti prof. Rojšku tožbo. Po skoro enourni zanimivi razpravi se sodišče ni moglo prepričati o krivdi toženega g. profesorja in ga je oprostilo od obtožbe klevete. G. knjigarnar Hubert je bil obsojen v poravnavo pravdnih stroškov in na 250 din povprečnine.

Ptuj

p. **Na ptujskih ulicah in cestah** leži visok prah, proti kateremu je večkratno dnevno škropljenje kakor kapljica v morje. Ptujčani in tujci zelo trpijo od te nadloge. Še huje pa je na okoliških cestah, ki so neprestano zavite v oblake prahu. Nekdo je izračunal, da bi bile vse ptujske ceste in ves ptujski okraj že asfaltiran, če bi bili asfaltirali v teku zadnjih 10 let vsako leto samo po nekaj km cest. Ptujčani pa so dobrodušneži in so odkrili, da ima ta »ptujska nadloga« tudi svojo dobro stran. Če bo res izbruhnila vojna, bodo do zime varni pred bombardiranjem iz zraka, ker je nemogoče, da bi mogel kak sovražni letalec najti naše mesto skozi neizmerne množine prahu, ki se že cele tedne drži v zraku.

p. **Ogenj na Grajeni.** Na Grajeni pri Ptuju je pogorela viničarija posestnika Vinka Ribiča. V viničariji je stanoval viničar Franc Zajc s svojo družino. Ob času izbruha ognja je vsa družina lepo spala. K sreči je viničarja Zajca prebudilo prasketanje. V zadnjem trenutku je še prebudil ženo in otroka ter se rešil z njima na plano. Ogenj se je naglo razširil na vso poslopje, saj je bilo krito s slamo ter je bilo v njem spravljenega precej sena. Skupne škode je 35.000 din, ki pa ni krita z zavarovalnino, ker je posestnik letos zavarovalnino odtavil. Tudi viničarju je pogorelo vse, kar ni imel na sebi, ko je zbežal iz goreče koče.

p. **Polja ptujske okolice** že občutno trpijo zaradi suše.

— Reci kar hočeš, moja ideja, namazati note z lepilom za muhe, nama je prinesla izvrsten šlager...

Pozor!

Industrijalce, trgovce, obrtnike in pridobitne kroge sploh obveščamo, da se bo v smislu § 19 finančnega zakona za leto 1939/40 s 1. julijem t. l. začelo s pobiranjem prispevka v narodni obrambni fond. Lestvica za izračunavanje teh prispevkov od mesečnih odnosno tedenskih službenih prejemkov je izšla v založbi Mariborske tiskarne d. d. v Mariboru in stane ista direktno v tiskarni **din 7·— komad,** dostavljena po pošti **din 7·50 komad,** plačljivo vnaprej.

Maribor

Interesi naroda in države prvenstveni

Razmišljanja o pomenu in vlogi kapitala v našem gospodarstvu

Naše mesto, ki je po novi državnopravni ureditvi l. 1918. prevzelo za štajersko ozemlje precej obsežne naloge v vseh pogledih javnega življenja, se je vnanje in notranje precej spremenilo.

Najjačji in najvidnejši pečat mu je vtisnilo industrijsko gospodarstvo. Ni zgolj slučaj, če se je ta gospodarska veja naselila prav pri nas, ker ima gospodarstvo vobče svoje zakone neprestanega prilagajanja, oziroma ji je prav naše mesto nudilo odlične pogoje, kakor jih takrat drugje ni dobila: voda, električna gonilna sila, železnica itd. so njeni cenjeni činitelji.

Zlival se je semkaj kapital, rastli so tovarniški dimniki, množile so se delavske vrste in njihova naselja, Mariborčani smo bili na ta porast izredno ponosni in se pri tem muzali, češ: Naša druga metropola je prvo industrijsko mesto naše države, prvi Manchester. Saj je bilo to tudi resnično!

Ampak — vsaka stvar ima svojo dobro in slabo stran. Predvsem smo v takratni konjunkturi popolnoma pozabili na dvojico poglavitnih momentov in sicer: 1. Na prej omenjeno neprestano prilagajanje gospodarstva, 2. na moralo, ki mora vladati tudi v gospodarskem življenju., če ne stoodstotno, pa vsaj v skromnih odstotkih.

Pogled nazaj napravi vtis, kot da bi bila mestna uprava tozadevno činitelj, ki se ga ves ta proces ne tiče. Kapital je imel lahko reč in je menda začel brez težav svoje prosperitetno življenje. Nihče ni vprašal, kdo, kaj in od kod je njegov lastnik, glavno je bilo, da je investiral tukaj svoj kapital, ki ima to svojstvo, da mora po svojih tajnih kanalih osrečiti tega ali onega.

Maribor je zaživel novo življenje in kot industrijski center zadobil novo socialno vsebino; iz prejšnje obrtniškotrgovske komodnosti je zrastla nestrpna armada delavcev, ki je temeljito spremenila ritem in tempo prejšnjega pokrajinskega mesta.

S tem vzporedno so se pojavile nove potrebe in zahteve mesta, nove investicije, nova bremena. To bi končno ne bilo nobeno zlo, ker ena roka prime, druga da. A nas se polašča skrb za prihodnje dni, zato se tudi čudimo, kako da se nismo prej vsaj malo pobrigali za posledice, ki so v današnjem provizoriju in v našem primeru neizbežne ter so se deloma tudi že pojavile. Ali je bilo potreba posebne dalekovidnosti za stavljenje gotovih pogojev, na pr. glede selitve (demontaže) obrata?! Kdor le malo pozna bistvo obsto ječega gospodarskega življenja in njegovo labilnost, ta ve in je tudi vedel, da bo ta izpopolnjevalni gospodarski člen odpovedal v trenutku, ko mu bo to kazalo. »Večernik« je te dni pravilno povedal, da »ima kapital v danih razmerah pravico do bega«. Seveda jo ima, ker mu tega nih če ne brani! A vendar so nad njegovimi najčešče zelo skrivnostnimi interesi **pomembni interesi naroda in države.** Mariborčani bomo prvi občutili in se prepozno prepričali, v koliko je to nepobitna resnica.

Enotnost narodno-obrambnega dela

Na predvečer Ciril Metoda so se zbrala na ravnici med železnico in Nasipno ulico na Teznem vsa pobreška društva, izvzemši enega, da skupno proslavijo praznik naših slovanskih apostolov. Skupno proslavo je organiziral pobreški šol. upravitelj g. Živko, ki je pri proslavi vodil tudi pevski zbor »Zarje«. Kresovalo je okrog 400 ljudi. Za Sokola je govoril upok. šol. uprav. g. Klemenčič, za Vzajemnost g. Maks Gašperič, za akademsko mladino visokošolec g. Čižek. Vsi govorniki so poudarjali potrebo po **enotnem narodnoobrambnem delu,** kar je napravilo na prisotne izredno prijeten vtis. Po kresovanju se je razvila povorka.

Beležimo to kot razveseljiv pojav razumevanja za skupno delo, kar se tako lepo očituje zlasti v mladini. Tudi ob tej priliki je bilo podčrtano: **ko gre za domovino, morajo vse medsebojne razlike na stran.**

Čudno in plitko vlogo, ki priča o svojevrstni mizeriji, pa je igralo eno samo društvo. Neodločni bom je dobil nikalnico in njih ni bilo k naši skupnosti. Menda jim ni tega dovolila višja sankcija?! Stvari v korist? Prepustimo jim, da odgovoré sami na to, ker narod že govori in bo svojo končno sodbo spregovoril še bolj jasno in razločno.

Sokolski odhod v Sofijo

Včeraj so odšli Sokoli mariborske župe na vsejunaški zlet v Sofijo. Članstvo in naraščaj se je zbralo v Narodnem domu, od koder je odkorakalo v postrojenih vrstah na kolodvor. Za zastavami vseh slovanskih narodov ter župnim in društvenimi prapori je korakalo okoli dve sto članov, članic in naraščaja ob zvokih godbe »Drave«.

Sprevod se je razvil v spontano in prisrčno manifestacijo narodnostnega Maribora, ki se je zgrnil z vseh strani ter z vzkliki in cvetjem pozdravljal svojo sokolsko vojsko. Na kolodvoru se je zbrala ogromna množica ljudi, ki so se poslovili od svojih dragih, želeč jim srečno pot med brate Bolgare. Godba je vneto udarjala bojne koračnice, medtem ko so izletniki zasedli lepe s cvetjem in zastavicami slovanskih narodov okrašene vozove.

Na Pragerskem in na drugih vmesnih postajah so se priključili še ostali udeleženci mariborske sokolske župe, v Zidanem mostu pa Sokoli župe Kranj. V Sofijo prispe posebni vlak danes popoldne.

Želimo našemu sokolstvu in naši mladini, da s svojim obiskom in udeležbo na vsejunaškem zletu doprinese k čim tesnejšemu zbližanju in zlitju bratskih slovanskih narodov, da bodo s skupnimi močmi ohranili svojo svobodo. Zdravo! Zdravej!

KRES V LIMBUŠU

Na predvečer sv. Cirila in Metoda, 4. julija, se je zbralo Sokolsko društvo Limbuš v sokolskem domu, odkorakalo v strnjeni vrsti strumno po vasi na Grajski grič. Tam so kurili kres, spuščali rakete, peli domoljubne pesmi, vzklikali Nj. Vel. kralju in Nj. Vel. kraljici, Sokolu in dr. Bilo je kakih 60—70 oseb. Divili so se krasnemu razgledu in ognjem po bližnji in daljni okolici; pozdravljale so nas rakete izza severne meje. A tudi mi smo stali na zgodovinskih tleh, kjer so že naši predniki zažigali ogenj v času turških navalov. Pa se je slišal iz doline glas ugledne limbuške osebe, ki je velela oskrbniku slovenske zemlje, na kateri smo stali: „Idi in naženi jih dol!" A prej so si Sokoli izposlovali dovoljenje, zato želji ni bilo ugodeno. Vendar diši to že nekako po nečem drugem, saj strankarska strast ne more iti tako daleč, ko se je kurilo vendar na čast dvema slovanskima **svetnikoma?!**

DRZNA TATVINA V KRČEVINI

Med časom, ko je bil železniški kontrolor Franjo Štefančič s svojo ženo v sadovnjaku, se je neki mlajši zlikovec, ki so mu že na sledu, splazil po nekem obzidnem drevesu ob njegovi hiši v Ipavčevi ulici v Krčevini do odprtega okna ter mu odnesel iz ženske torbice v spalnici denarnico z 950 din gotovine.

m. **Primarij dr. Dernovšek sanitetni major.** Te dni je napravil mariborski primarij dr. Dernovšek pred vojaško komisijo v Beogradu izpit za sanitetnega majorja. Pri izpitu je bil primarij dr. Dernovšek s svojimi 51. leti najstarejši kandidat.

m. **Razpisana sta natečaja** za sprejem gojencev v inženirsko podoficirsko šolo v Šabcu in v artilerijsko podoficirsko šolo v Čupriji. Pogoji so razvidni v pisarni mestnega vojaškega urada, soba št. 4.

m. **Udruženje vojnih invalidov** v Mariboru ima občni zbor v nedeljo, 9. julija, ob 9. dop. v dvorani Zadružne gospodarske banke v Mariboru. Na občnem zboru se bo tolmačila nova invalidska uredba in njene spremembe in dopolnitve.

m. **Mestno kopališče** bo zaradi rednih letnih popravil zaprto v času od 10. julija do 24. julija.

m. **Banovinsko literarno nagrado** za leto 1939/40 je prejel pisatelj, notar g. dr. Ivo Šorli za svoj roman **„Večne vezi"**, ki ga je izdala letos Vodnikova družba in v katerem je opisana usoda naših ljudi s Primorskega, ki so si našli v severni Sloveniji svojo novo domovino.

m. **Ob suknjo in legitimacijo.** Mladoletnemu sinu železničarja Konrada Perševnika iz Sp. Radvanja je nekdo odnesel iz skladišča Zelenkove tovarne suknjič in železniško legitimacijo.

m. **Služba božja za planince in izletnike** bo v letošnji poletni sezoni ob nedeljah in cerkvenih praznikih od 9. julija do 3. septembra na sledečih planinskih postojankah: pri Pohorskem domu (julija) ob 9. uri; pri Mariborski koči (avgusta) ob 9. uri; pri Sv. Arehu (Ruška koča) ob 10. uri; na Smolniku ob 9. uri; (samo 9. julija bo tu služba božja ob 10. uri); pri Koči pod Kopo (Pungart) ob 11. uri (samo meseca avgusta); na Uršlji gori (Plešivec) ob 9. uri. — Za izletnike, ki odhajajo iz Maribora z jutranjimi vlaki, je ob nedeljah in praznikih v mariborski frančiškanski cerkvi sv. maša ob 4.15. — Aljažev klub.

m. **Nova tekstilna tovarna v Mariboru.** Tekstilna tovarna J. Hutter in drug se bo povečala za nov tovarniški objekt, v katerem bo zaposlenih okrog 300 delavcev. V novi tovarni bodo izdelovali svileno blago, ki ga pa bodo zvečina izvažali.

m. **Tatvina svile.** Neki 30 letni kleparski pomočnik je odnesel iz tekstilne tovarne Toma in drug večjo množino svile. Vendar pa so tatu kmalu aretirali.

m. **Otrok se polil z vrelim lugom.** S Pobrežja so prinesli v bolnišnico 7 let staro hčerko tkalke Stanislavo Trlepovo, ki se je po nesreči polila doma po obrazu z vrelim lugom.

m. **Vlom v Kamnici.** 2000 din škode so napravili neznani vlomilci trgovcu Antonu Štoku v Kamnici. Iz trgovine so mu odnesli zračnice za kolesa, jestvine in različna oblačila.

* **Zlet na Sušak.** — Naknadne prijave za Sušak se sprejemajo še samo danes in jutri, 8. VII. Netelovadci vplačajo pri prijavi 16·— din, telovadci 11·— din. Vsi morajo imeti kroje. Odhod bo skupen. Ostali podatki Vam bodo javljeni v nanašem dnevnem časopisju. **Uprava Sokola Maribor-Matica.**

* **Gambrinova dvorana:** Jutri v soboto bo ob lepem vremenu velik vrtni koncert Schönherrjeve kapele pod osebnim vodstvom kapelnika g. Maksa Schönherrja. Začetek ob pol 8. zvečer. Za številno udeležbo se priporoča **I. Račič.**

* **Kolesarsko društvo „Pošteva" v Radvanju** priredi v nedeljo, dne 9. julija, v gostilni Mihevc Pepca prej Mautner v Radvanju veliko vrtno veselico, vstopnine ni, kolesarska društva in cenj. gosti vabljeni.

* **Krasno Vrbsko jezero Vas vabi!** Izredno priložnost za obisk Vam nudi „Putnikov" izlet z luksuznim avtokarom **v Celovec v nedeljo, dne 9. julija** za le din 120·—. Prijave do sobote do 10. ure pri „Putnik-u".

* **Potovanje polno užitkov!** Trst—Benetke—Padova—Kobarid—Vrbsko jezero — 3 dni — popolen aranžman le din 770·—! Od 23. do 25. julija! Z modernim avtokarom „Putnik-a". Prijave do 14. julija!

Nočna lekarniška služba (od 1. do vključno 7. julija): Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica 12, tel. 28-12; lekarna pri Angelu varhu, Aleksandrova cesta 33 tel. 22-13.

m. S kolesa je padel in si zlomil ključnico tkalec Fr. Osterc s Pobrežja.

Kino

* **Grajski kino.** Samo vključno petka „Sanje o sreči". Slavček Metropolitan opere New York, Grace Moore.

* **Kino Esplanade.** Do vključno petka film prekrasne vsebine „Ogledalo življenja", Paula Wessely in Atila Hörbiger.

* **Union kino.** „Roman goljufa" pustolovščina najpestrejše vsebine. V glavni vlogi Saša Guitri in Margerit Moreno.

* **Zvočni kino Pobrežje** 8. in 9. julija prekrasen barvani film Ramona.

Radio

Sobota, 8. julija

Ljubljana: 12. Zdaj pa plošče v gosji red; 12.45 Napovedi in poročila; 13.20 Zdaj pa plošče, 17. Otroška ura; 18. Za delopust igra RO, 18.40 Pogovor s poslušalci? 19.30 O kongresu Kristusa Kralja; 20 Zunanja politika, 20.30 Živalski krog; 22.15 Za vesel konec tedna. — **Beograd:** 17.20 Koncert komorne glasbe; 19.05 Slovenske narodne pesmi poje Dornik, 21. Nočni koncert RO; 22.15 Plesna glasba. — **Sofija:** 18. Popularni koncert; 21. Lahka glasba; 22.30 Plesna glasba. — **Praga:** 20. Odlomki iz oper Smetane, Verdija in Pucciniija. — **Firenze:** 21.15 Slavni kvartet iz italijanskih oper. — **Sottens:** 20.30 Velik mednarodni koncert iz Ženeve. — **Pariz PTT:** 20.30 Simfoničen koncert. — **Berlin:** 20.15 Vedra glasba. — **Bratislava:** 20.20 Pester sobotni spored. — **London National:** 21.45 Velik koncert orkestra BBC.

Angleški počitniški tečaj

Maribor, 7. julija. Snoči se je morda še bolj, kakor sicer, napolnila dvorana Vesne s tečajniki, člani mariborskega kluba in uvedenimi gosti. Angleži so nam pokazali na svoj premišljen, a vedno z njihovim tipičnim humorjem prepleteni način, parlament v malem. Vršila se je debata o problemu: „Da je pravo mesto žene doma, v ljubkem domu." Toda nikar ne mislite, da so Angleži „kak problem reševali", kakor smo morda, pod gotovim vplivom naučeni pričakovali, toge in sive sistematičnosti. Anglež se približa jedru vprašanja na lahkih krilih humorja, ki je pa vendar nekoliko „suh" in torej kritičen. S tem odganja morečo atmosfero, ki se drži resnih vprašanj. Predsednik (chairman) vodi razpravo in skrbi za red. Na njegovi desnici sede zagovorniki, na levici pa nasprotniki vsakokratnega problema, ki ga rešuje poslušalstvo v debati. Govor ne sme trajati čez tri minute. Končno odredi predsednik glasovanje in sporoči rezultat. Snoči je predsedoval Mr. Lawrenson. Zagovornika sta bila Mr. Shirley-Smith in gdč. Stojanova, nasprotnika pa Mr. Watson in ga. Rostovčeva. Debata je bila polna študentovskega humorja, ki je dosegel višek, ko sta se k debati oglasila Mr. Ellis in njegov tovariš. Pri glasovanju so zmagali s 25 : 20 glasovi oni, ki so za emancipacijo žene. Ostali so se pa glasovanja vzdržali iz oportunizma, kajti problem je bil vsekakor kočljiv, saj so dame v tečaju v večini... Končno je orisala Mrs. Copeland, z ozirom na današnji izlet v Ptuj, njega zgodovinski razvoj in znamenitosti.

English Summer Course

Maribor, July 7th. **Big victory of emancipation (— at the Vesna...).** At yesterdays debate, the following motion has taken place: »That Woman' s real place is in the home.« The motion was proposed by Mr. Shirley-Smith and Miss Stojan, and was opposed by Mr. Watson and Mrs. Rostovčeva. Mr. Lawrenson was in the Chair. An extremely animated debate started and we were able to hear many grave and witty »Pro« and »Contras«. There was only one voice who promptly declared to be »quite out of the thing«. Again, most heard was the voice, composed by two, who in the persons of Mr. Ellis and his companion most happily fought for the same cause. The motion was abated by 25:20 voices, so that the noes had it. We, however, have the impression, that the winners were the »indipendents« who abstained from voting, most likely by opportunism, the ladies being in great majority... Finally Mrs. Copeland had an impressive talk about Ptuj, his history and monuments.

* **„Grič" Oset. Wineyards, inn for holiday-makers, one hour to walk. Beautiful outlook. Auto access. Phone 28-07.**

Kultura

Smrt hrvatskega zgodovinskega slikarja

V torek, 4. t. m., je na Taboru pri Klanjcu v Hrvatskem Zagorju umrl največji hrvatski in najbrže tudi sploh južnoslovanski zgodovinski slikar, prof. Oton Iveković. Iveković je bil rojen v Klanjcu leta 1869., studiral slikarsko akademijo na Dunaju, v Monakovem in Karlsruhu ter se l. 1894. vrnil v Zagreb, kjer je ostal potem do poznih let svojega življenja najprej kot profesor na gimnaziji, nato pa na umetnostni akademiji. Šele zadnja leta se je umaknil v bližino svojega rodnega Klanjca, kjer je dočakal konec življenja.

Oton Iveković je pripadal slikarski smeri, ki je obvladovala Evropo pred nastopom impresionizma, se je pa posvetil skoraj v celoti slikanju zgodovinskih motivov, v prvi vrsti iz hrvatske preteklosti. V svojih zgodovinskih kompozicijah, pretežno obsežnih oljih, je ljubil patetični zanos, ki je prehajal često v alegoričnost. S takim poveličevanjem narodne zgodovine je hotel mimo umetniških doseči tudi narodne cilje in jih je v resnici v polni meri dosegel. Reprodukcije teh njegovih del so se razširile povsod med Hrvati in prišle često tudi med Srbe in Slovence. Včasih so visele po naših čitalnicah, šolah in drugod, od koder se jih bo še marsikdo spominjal. Prihod modernistov z impresionizmom in drugimi poznejšimi izumi je dajal Ivekovićevim slikam videz nesodobnosti, toda njihova kompozicijska dovršenost in patriotična vrednost jim je ohranila kljub temu veljavo, katere tudi v bližnji bodočnosti ne bodo izgubile. Ob velikem številu zgodovinskih slik se njegove krajine kar izgubljajo in v ozadju ostajajo tudi portreti.

Pokojni mojster ni bil samo slikar-praktik, ampak tudi odličen pedagog in teoretik. Uveljavil se je v prejšnjih desetletjih zlasti kot kritik in umetnostni zgodovinar. Mimo tega je znal pisati živahne in zanimive potopise, kajti prepotoval je veliko sveta celo izven Evrope. Pisal je mnogo v hrvatskih časnikih in časopisih. Nekatera njegova dela so izšla tudi samostojno. V dolgem življenju je razstavil svoje slike večkrat v Zagrebu, a tudi v Ljubljani, Beogradu, Sofiji, Parizu, Petrogradu, Kjebenhavnu, Pragi itd. Bil pa je končno tudi odličen organizator in ustanovitelj jugoslovanskega umetniškega društva »Lade«. -r.

BANOVINSKE LITERARNE NAGRADE ZA L. 1938/39.

Literarnega natečaja banske uprave se je udeležilo 15 avtorjev s 17 deli. Na predlog razsodišča, v katerem so gg. Fran Albrecht, prof. France Koblar, prof. Jakob Šolar, Josip Vidmar in kot predsednik načelnik prosvetnega oddelka dr. Lovro Sušnik, so bile podeljene sledeče nagrade: Pavletu Sedmaku za knjigo »Kaplan Martin Čedermac« 7500 din, dr. Igu Grudu za »Dvanajsto uro« 3500 din, Janezu Jalenu za »Cvetkovo Tilko« 3000 din, Vidi Tauferjevi za »Veje v vetru« 2000 din, dr. Vladimirju Bartolu za »Alamuta« 2000 din in dr. Ivu Šorliju za »Večne vezi« 2000 din.

ZAKLJUČNI ZVEZEK »UMETNOSTI«

Z 11./12. številko, ki je izšla te dni, je zaključila ljubljanska revija »Umetnost« svoj tretji letnik in s tem ustvarila upanje, da se bo stalno obdržala in izpolnjevala svoje važno poslanstvo: popularizirati med Slovenci domačo in tujo likovno umetnost. M. B-a je prispeval uvodno razpravo o Raffaelu Santiju in Benvenutu Celliniju, h kateri je prevedel Alojzij Gradnik tri znamenite Raffaelove sonete in štiri Cellinijeve. V članku je opis življenja in bojev obeh velikih Italijanov, slavnega slikarja in slavnega kiparja. Dodani sta še sliki Raffaela »Lastna podoba« in »Podoba neznanke«. Drugi prispevek je spis dr. F. Šijanca o slikarju Albertu Sirku v zvezi z njegovo zadnjo kolektivno razstavo v Celju. V njem je orisano v glavnih potezah življenje in delo tega našega primorskega mojstra marin in akvarela s petimi reprodukcijami njegovih del. Dalje se nadaljuje prevod Bohumila Markalousa misli »Kaj je umetnost?«, pregled »Iz umetniškega sveta« in ob koncu je poleg še nekaj prevodov pesmi in sestavek »Exlibrisi Mihe Maleša«. Bogato zbirko ilustracij predstavljajo reprodukcije del Giovannija Bellinija, Tineta Gorjupa, Bare Remčeve, Petra Žmitka, I. J. Rjepina, Tiziana, Weydena, J. A. Grosa, M. Utrilla, Vlamincka, Kretza, Boutsa, van Genta in še nekaterih drugih tujih mojstrov preteklosti in sedanjosti. Dne 1. septembra izide prva številka četrtega letnika. -r.

k. **Nova hrvatska državoslovna knjiga.** V Mali knjižnici Matice Hrvatske v Zagrebu je izšla dr. Julija Makanca knjiga »O podrijetlu i smislu države«, v kateri prikazuje nastanek prvih držav in ves poznejši razvoj pojmovanja smisla države do dandanašnjih dni. Knjiga je zato zanimiva za vsakogar, ki se zanima za višja politična vprašanja. Stane za nečlane 25 din.

k. **Jubilej češkega publicista.** Koncem junija je dovršil 50 let življenja ugledni češki časnikar in publicist Vladimir Sis, urednik praških »Narodnih Listov«. Za časa balkanskih vojn je bil vojni poročevalec na Balkanu, pozneje je pa urejeval slovansko rubriko. Posebno pažnjo je posvečal zlasti Bolgariji in napisal o njej celo vrsto političnо-zgodovinskih razprav. Mimo tega je napisal veliko biografijo Karla Kramaža in več uspelih novel.

Sport

Zadnji Jugoslovani izločeni

Z VČERAJSNJIM PORAZOM STA KOT ZADNJA JUGOSLOVANA IZPADLA IZ KONKURENCE PUNČEC-MITIĆ — DAMSKI SEMIFINALE

Včeraj smo pred zaključkom lista na kratko priobčili vest, da je izpadel v mešanem doublu franc.-jugosl. par Mathieu-Kukuljević. Porazil ju je angleški par Wilde-Brown z rezultatom 6:3, 3:6, 6:3, v četrtem setu je bila igra prekinjena.

Na sporedu včerajšnjega dneva je bil tudi četrtfinale v igri gospodov v dvoje. Punčec in Mitić sta nastopila proti Angležema Hare-Wilde ter gladko izgubila v treh setih s 6:1, 6:1, 7:5. S tem so izpadli zadnji naši igralci iz wimbledonske teniške konkurence 1939. Ako upoštevamo dejstvo, da so bili na turnirju res najmočnejši amaterski teniški igralci na svetu, mo lahko z doseženimi uspehi naših zastopnikov zadovoljni.

V damskem semifinalu je Stammersova (A.) premagala Fabyanovo (USA) s 7:5, 2:6, 6:3, Marble (USA) pa Sperlingovo (Danska) s 6:0, 6:0.

V tolažilnem tekmovanju je Florijanova izgubila proti Harweyevi s 6:2, 3:6, 6:8. Danes se bo odigral finale neoficielnega svetovnega prvenstva med Riggsom in Cookom.

ISSK Maribor v pokalnem finalu

ISSK Maribor, ki je preteklo nedeljo zmagal v Celju proti SK Olimpu s 3:2, je prišel brez povratne tekme v pokalni finale, ker mu je Olimp dal tekmo p. f. Drugi finalist bo zmagovalec v dvoboju Ljubljana—Mars. Povratna tekma bo jutri v Ljubljani, prvo tekmo je odločila Ljubljana z 2:1 v svojo korist. Izgleda, da bomo tako v nedeljo v Mariboru brez tekem, v kolikor se morda ne bo odigrala povratna tekma med sportnimi funkcionarji Maribora in Celja.

s **Poverjeništvo SOLNP-a v Mariboru** (službeno). Drevi nadaljevanje tečaja.

s **Delegat LNP-a na občnem zboru** Okrožnega odbora LNP-a v Mariboru, ki bo v nedeljo, 9. julija, ob 10. v posebni sobi Kino-kavarne, bo g. dr. Kuhelj (nam. g. Logar).

s. **Občni zbor Okrožnega odbora v Celju** bo 11. julija v Celjskem domu, LNP bo zastopal g. dr. Köstl, občni zbor v Trbovljah pa bo 23. julija.

s **Vezani igralci,** ki so bili pred začetkom julija že vezani in jim v juliju poteče vezava, odnosno jim njihovi klubi dajo razrešnice, lahko tekom julija prestopijo v druge klube z možnostjo verifikacije s pravico nastopa po 8 dneh v smislu § 8, III. splošnega pravilnika.

s **Za juniorsko finalno tekmo Ljubljana—Maribor** v Ljubljani je določen kot sodnik Ljubljančan g. Mrdjen.

s **Adolf Heuser** bo branil 11. avgusta svoj naslov v poltežki kategoriji proti Italijanu Precisu Merlu.

KDO BO JUNIORSKI PRVAK SLOVENIJE

V predtekmi k ljubljanskemu pokalnemu semifinalu Ljubljana—Mars bodo v nedeljo v Ljubljani nastopili juniorji SK Ljubljane in ISSK Maribora v prvi finalni tekmi juniorskega prvenstva LNP-a. Ker bo povratna tekma v Mariboru, imajo Mariborčani lepe izglede na končni uspeh.

Šah

Šahovski turnir za prvenstvo Maribora

Sinoči je bilo odigrano 3. kolo, ki je bilo v znamenju ogorčenih borb, le žal da se marsikatera borba konča precej „nerealno", ko izgubi tisti, ki je imel boljšo pozicijo itd., kar dokazuje, da nekaterim igralcem še manjka potrebne turnirske rutine. V siciljanki **Ketiš—Lukeš F.** je beli odlično zaigral ter dosegel vidno pozicijsko prednost, ki bi ob preciznem nadaljevanju morala prinesti zmago. Z grobo napako pa je samega sebe „obglavil". Ostro skandinavsko otvoritev sta igrala **Babič—dr. Krulc.** V odločilni poziciji pa je beli izpustil vajeti iz rok ter moral izkušenemu dr. Krulcu oddati celo točko. **Eferl** je v damskem gambitu spravil vodečega mladega **Lukeža** v izgubljen položaj, z nekaj šibkimi potezami pa se je pokazal „kavalirja" ter sam rešil Lukeša v remis. Zanimiv je bil Caro-Kann **Čertalič—Regoršek;** v težki poziciji se je beli z zamenjavo dame za T in L „začasno" rešil ter vodil žilavo obrambo, ki pa ni vzdržala preciznega nadaljevanja Regorška. Naposled pa je še časovna stiska belega „stisnila". **Vidovič—Mohorčič** sta v damskem gambitu po nekaterih peripetijah zavila v končnico, ki je bila izglednejša za črnega. Vdrl je na f liniji v nasprotnikov tabor ter odločil končnico v svojo korist. **Pesek** je kot beli igral v damskem gambitu proti **Knechtlu** že koj v središnici na napad. Knechtl se je nevarnosti zavedel nekoliko prepozno ter moral prepustiti nasprotniku celo točko. Damin gambit **Mišura—Gerželj** pa je dal sinoči najbolj zagrizeno in izredno dramatično borbo. Z razbremenilnim Capablancinim sistemom je črni zašel v težak položaj. Beli je vprizoril silen napad na črno kraljevo krilo, ki je bilo „na oko" in za kibice že izgubljeno. Z mirno igro pa je črni kljub silni časovni stiski hladnokrvno pariral udarce, z žrtvijo kmeta odprl svojemu tekaču „usodno" diagonalo b7-g2 ter potisnil belega v nevaren položaj. In v dramatičnem finalu, ko je imel beli na deski kar dve dami, se je beli kralj znašel pred neizogibnim matom. **Nosan** in **Šumenjak** sta kaj kmalu „zreducirala" material ter zavila v končnico neenakih tekačev, jo prekinila, vendar pa črnemu kljub premoči kmeta verjetno ne bo dala več ko remis. Marvin je bil prost. Danes zvečer se nadaljuje turnir s 4. kolom.

Stanje po 3. kolu: Lukeš B. 2 in pol, dr. Krulc, Gerželj, Mišura, Mohorčič, Regoršek in Lukeš F. 2, Babič in Vidovič 1 in pol, Ketiš 1 (1), Čertalič in Pesek 1, Knechtl in Nosan pol (1), Eferl pol, Šumenjak 0 (1) in Marvin 0 točk.

111. CARO-KANN

(3. kolo mariborskega turnirja)

Beli: **Čertalič** Črni: **Regoršek**

1. e4, c6 2. d4, d5 3. Sc3, dxe4 4. Sxe4, Lf5 5. Sg3, Lg6 6. Sf3, Sd7 7. c3, e6 8. Lf4, Sf6 9. Db3, Sd5 10. Lg5, f6 11. Le3, Dc7 12. c4, Lb4+ 13. Sfd2, Sxe3 14. fxe3, Lxd2 15. Kxd2, 0-0-0 16. Ld3, Sc5 17. dxc5, Txd3+ 18. Dxd3, Lxd3 19. Kxd3, Td8+ 20. Ke2, Da5! 21. b3, Td2+ 22. Kf3, Txa2 23. Tad1, Dxc5 24. Td3, f5 25. Thd1, De7 26. e4, Dc5 27. exf5, Tf2+ 28. Kg4, exf5 29. Kh4, De7+ 30. Kh5, Df7+ in beli preda.

E. S. BRUCE: 61

Puščavnikova skrivnost

Preden se je prav zavedel, se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Vrata koče so se odprla in neznanec z zvezanimi rokami ki se je zdaj opiral ob nje, je izgubil ravnotežje in omahnil. Pridušen krik in zgrmel je v globino.

»Moj Bog«, je vzkliknil Bill Beeke.

Vzlic bojazni za svoje srce je začel plezati kakor opica po lestvi navzdol. Dobil je svojega ujetnika hudo ranjenega in brez zavesti. Po njegovi legi je sklepal, da si je moral zlomiti nogo. Od vej pa je bil ves razpraskan.

»Kar takole ga bom pustil za nekaj časa«, je zagodrnjal Beeke sam pri sebi. »Uiti mi itak ne more«.

Eustace je moral biti v bližini in Beeke se je obrnil proti zidu, hoteč poklicati seržanta na pomoč. Nekaj mu je reklo, da bi mu mogel mladi mož še najbolj pomagati. Toda sredi poti se je ustavil. Vrata v hišo so bila odprta.

»Kaj se pa še misli danes vse zgoditi?« je nejevoljno zagodel

Prav nič ni bil presenečen, ko je zagledal tri osebe, ki so stopile iz hiše. Približal se je z žepno svetilko v roki in čuden prizor se mu je ponudil. Sredi med Warrenom Clintonom in Jillo Glenistrejevo je stopal gospod Rufus Carrington. Zdelo se je, kakor da bi ga dekle in letalec vodila na izprehod.

»Kaj naj pa to pomeni?« je vprašal Beeke z ukazovalnim glasom.

»Hudiča! Ali ste res vi, gospod Beeke?« je vzkliknil Warren. »Srečo imamo. Tu imate ujetnika. Odvesti sva ga hotela k orožnikom. On je morilec.«

Preden je mogel Warren priskočiti, je Beeke z žepnim nožem prerezal Carringtonove vezi.

»Zdelo se mi je, da bosta ta dva zelenca napravila še kakšno neumnost, gospod, nisem pa mislil, da se bosta toliko upala. Bodite tako dobri in odpustite jima to...«

»Gospod Beeke, kaj vendar govorite,« se je zavzela Jill. »Ta človek je nevaren morilec...«

»Neumnost!«

»Umoril je Pagea in Fielda,« je jezno vzkliknil Warren. »Ali se vam meša, da ga mislite izpustiti. Pred tremi leti je umoril lorda Drexleya... in zaradi njega sedi John Faraday v ječi...«

»Da. In Faradayeva hči misli, da je zdaj storila nekaj velikega?« je dejal Beeke in pokazal na Jillo. »Moj Bog, zakaj ne prepustite odkrivanja morilcev policiji!«

»Ali veste tudi to?« je vzkliknilo dekle.

»Takoj sem vas spoznal, ko sem vas videl, miss Faraday,« je odvrnil Beeke. »Bil sem na sodišču, ko so obsodili vašega očeta. Oprostite mi, gospod Carrington. Nisem mislil, da bosta ta mlada človeka tako urna.«

»Zadovoljen sem, da me še vi ne obtožujete umora,« je z olajšanjem rekel graščak. »Še zdaj sem ves zmeden. Mislil sem, da so v moji hiši vlomilci in sem od jeze kar besnel.«

»Saj ne veste, kaj delate, gospod Beeke,« se je spet vmešal Warren. »Ne dajte se preslepiti. Ta človek je morilec, da vam še enkrat povem. Našla sva pri njem Dowlahovo bodalo, ki je bilo ukradeno, ko so umorili lorda Drexleya.«

Beeke je samo prikimal.

»Kar zdelo se mi je, da mora biti tu.«

»Motite se,« je nadaljeval Warren. »Temule gospodu sva vzela tudi odtiske prstov in odkrila, da so isti kakor na pištoli, ki je ubila lorda Drexleya.«

»To je vse prav zanimivo,« je pripomnil Beeke. »Resnico bosta kmalu zvedela. V tem trenutku vama lahko povem samo to, da gospod Carrington ne more biti morilec, ker sem morilca pravkar prijel. Poslušajte me, gospod Clinton in vi, miss Faradayeva tudi,« je prijateljsko dodal. »Vem, kaj delam. Napravila sta napako, ki je razumljiva. Šla sta v past, ki jo je pravi zločinec pripravil meni. Preslepiti me je hotel in me speljati na napačno sled, pa se že toliko razumem na svoj posel, da mu nisem nasedel. Verjemita mi, da je bil gospod Carrington prav tako žrtev spletke kakor vaš oče, miss Faraday.«

Jill je vzdrhtela.

»Kaj pravite?« je vzkliknila. »Torej verjamete, da je moj oče nedolžen?«

»Vem, da je nedolžen,« je odvrnil Bill Beeke. »Že dolgo sem bil o tem prepričan in samo zaradi tega sem se tako zagrizel v tole zadevo. Obljubljam vam, da bo vaš oče jutri ali pojutrišnjim izpuščen iz ječe.«

»O!« je vzkliknila Jill in oči so se ji zaiskrile.

Iznenada je odkrila, da je Bill Beeke imeniten, čudovit detektiv, ne pa star, neroden tepec, kakor je prej mislila.

»No, o tem bomo še jutri govorili,« je nadaljeval Beeke. »Pozabil sem vam povedati, da je moj ujetnik padel z drevesa in da se utegne izmuzniti vislicam. Pomagati mu bo treba.«

(Dalje sledi.)

Zanimivosti

Slovanski živelj v Ameriki

Po ljudskem štetju l. 1930. je bilo v Zedinjenih državah tujerodcev iz poglavitno slovanskih držav 3,134.644, z njihovimi, v Ameriki rojenimi otroki pa 4,743.799. Skupno število Slovanov, po rodu iz Poljske, Rusije, bivše Češkoslovaške, Jugoslavije in Bolgarije, je znašalo 7,878.434 ljudi.

Kot močna slovanska skupina so se prvi pojavili v Ameriki Rusi. L. 1820. je prišlo tja 20 Rusov, do l. 1870. jih je bilo že 1130. Višek ruskega priseljevanja je bil dosežen l. 1913., ko je prišlo na tla Zedinjenih držav 291.000 ruskih podanikov. L. 1930. je bilo 1,153.000 ameriških državljanov, ki so se rodili v Rusiji.

Poljska je bila priznana kot samostojna dežela v ameriškem ljudskem štetju že l. 1860. Leta 1930. je bilo v USA 1,268.000 ljudi, rojenih na Poljskem. Število njihovih v Ameriki rojenih otrok je znašalo 2,073.615. Poljaki so tvorili do l. 1930 največji odstotek slovanskih delavcev v Ameriki.

Čehe so prvič našteli v USA l. 1870. Bilo jih je 39.652. Leta 1930 je bilo tam 491.638 Čehov, rojenih na tleh protektorata, z njihovimi v Ameriki rojenimi otroki štejejo Čehi 890.441 duš. Čehi nadkriljujejo vse ostale Slovane v poljedelstvu. Češke farmarje najdemo povsod, nekateri so se lotili tudi industrije sladkorja, tobaka in cigar. Slovaki, ki jih je bilo 1930. blizu 300.000, bivajo v premogovnih revirjih Pennsylwanije in drugih vzhodnih držav.

Po ljudskem štetju je bilo l. 1930 211.416 ljudi rojenih v Jugoslaviji, njihove družine so imele 257.979 v USA rojenih otrok. Naseljeni so v glavnem v državah Pennsylwania, Illinois, Ohio in New York. Cenijo, da jih je 42% v službah po jeklarnah, plavžih in rafinerijah, 12% jih dela v premogovnikih, 6.5% v lesni industriji.

Naturaliziranih je bilo l. 1930. 62.2% priseljencev iz ČSR 50.5% iz Poljske, 46,3% iz Jugoslavije in 38.3% iz Bolgarije. Največji odstotek hišnih lastnikov je bilo med Čehi, 63%, sledijo Slovenci s 25, Hrvati 23, Poljaki 18 in Slovaki 17% hišnih posestnikov.

Najdbe okostnjakov iz pradavnih dni

Angleški potopisec Roy Chapmann Andrews piše v svoji knjigi »Po sledovih pračloveka« o zanimivih izsledkih potovanja v azijsko puščavo Gobi.

V junijskem poletju je dospel s svojimi ljudmi v peščeno dolino ob majhni reki. Dno doline je bilo na obeh straneh nagnjeno proti reki. Pravkar so bili izstopili iz kamionov in začeli postavljati šatore. Tedaj je opazil Kitajec Liu nedaleč od tam v rdečem pesku zakopano kost. Opozoril je nanjo paleontologa Grangerja. Vzela sta potrebno orodje in odkopala kost, ki je bila

zadnja noga baluhiterija, največjega sesalca,

kar jih je kdaj živelo na zemlji.

Takšna odkritja v puščavskem svetu niso redka. Nenavadno je bilo le to, da je stala noga, pravcati steber, pokončno v pesku. Granger je pomislil, nato se je pa lotil kopanja nekaj metrov dalje. Kmalu je odkril ostanek prednjih nog iste živali. Vse štiri noge so stale tedaj pokonci, kam je pa izginilo ostalo telo?

Iz zemeljske sestavine slojev v okolici je sklepal Granger, da se je dvigal tam še pred štiridesetimi leti majhen grič, ki je zakrival celotno baluhiterijevo telo. Vetrovi, deževje in druge vremenske nime so povzročile, da je grič razpadel, njegov gornji del se je

s hrbtiščem živali vred zakotalil proti reki.

V njenem grušču so res našli polno drobnih kosti.

Tako je bilo mogoče rekonstruirati davne dogodke, ki jim ni bil nihče priča. Nekaj ostankov kamna in kosti že zadostuje, da si znanstvenik prikliče sliko pradavnih tragedij. Andrews nam to zgodbo na zgovoren način pripoveduje:

Bil je lep poleten dan. Sonce je pripekalo, tedaj največji sesalec se je nasitil z zelenjem in stopical z nerodnimi kretnjami proti na pol izsušeni reki, da se napije vode. Zemlja je bila močvirna, velike mlake so se bleščale po njej med zelenjem vodnih rastlin. Baluhiterij se je ob prvi mlaki nagnil do vode. Dno se mu je hipoma vdrlo, varljivi pesek mu je izpodnesel stopnjo. Žival je togotna zarjula, se z divjim naporom prizadevala, iztrgati se iz nevšečnega prijema, toda zaman. Zabredle so tudi zadnje noge, v peščino, čim bolj se je žival skušala izmotati, tem bolj se je pogrezala v past. Kmalu so bile noge nepremakljivo zarite v pesek,

velikansko, valjasto telo je izginilo v močvirni nesnagi...

Tri milijone let pozneje je rekonstruiral človek iz nekaj borih ostankov potek te tragedije.

Svileni trak izdal vasovalca

V Grinzingu so se neki oče, mati in sin vso sobotno popoldne zabavali v kavarni s pripovedovanjem o strahovih. Zvečer so šli v kino in ko so se pred polnočjo vračali domov, je sin opazil v dvoriščnem kotu kolo. Prestrašili so se, če ni morda tat v hiši. Ko je gospodar že hotel oditi, je sin postal pozoren na svilen trak pri ključavnici, ki je venomer nihal. Oče je pristopil, odprl omaro in mimo njih je naglo pobegnil stasit kavalerist.

Vojak je bil, ko so prišli domači, skočil v omaro, služkinja ga je zaprla in legla v posteljo. Ker je mladeniču postajalo vroče in mu je primanjkovalo sape, je dihal skozi ključavnico. Pri tem je sapa nihala trak in izdala skritega nočnega ljubimca v spalnici mlade dekle.

Ženo je prodal na mesečne obroke

Leto za letom čitamo o nesrečah v planinah, med katerimi je mnogo primerov, ko na sicer strmih, pa vendar ne tako nevarnih tleh strmoglavijo ljudje v globino in se ubijejo. Tako je nedavno padla v švicarskih Alpah neka dama pred očmi turistov v prepad

Opravka imamo pri tem s tako zvano gorsko vrtoglavico. Turistom, po večini ženskam, postane naenkrat slabo, živci jim odpovedo, v glavi se jim zavrti in že je nesreča tu. V takšnem primeru je najbolje, da se človek vsede, odpočije in šele pomirjen gre dalje. Če pa tudi to ne pomaga, je treba vrtoglavca na strmini navezati in spraviti na varno.

V vsakdanjem življenju marsikdo ne more izčrpati toliko sil, kot jih terja vzpenjanje na planine. Zato je podcenjevanje sposobnosti lahko večkrat usodno. En sam nepremišljen korak in že je nesreča tu. Na nekaj decimetrov ozkih stezah v strmih stenah, kjer se spenja na eni strani visoka skalnata stena, na drugi zija globok prepad, zgoraj pa plava v zredčenem zraku planinsko sonce, se rado primeri, da odpovedo človeku živci. Vrtoglavica se pojavi in če ni pomoči blizu, terjajo planine novo žrtev.

So ljudje, ki tako rekoč sploh nimajo živcev. Spenjajo se po najnevarnejših, za oko sploh nedostopnih mestih, uživajo v najnapornejših »turah«, vrtoglavost jim je neznana stvar. Njim so planine res užitek, nasprotno je pa za ljudi, ki jim živci radi odpovedo, najbolje, da prirejajo izlete na položnejše gore, lahko dostopna razgledišča.

Z NESMRTNIKI JE KEGLJAL

Vročega jesenskega dne l. 1803 je koračil mladenič, kasnejši župnik Franc Tschaumer iz Jene v Weimar. Žejen se je ustavil na nekem vrtu, kjer so trije moški kegljali. Eden izmed njih je odstopil in povabil mladeniča, naj ga nadomesti. Tschaumer je bil dober kegljač in ko so gospodje končali, so mladega popotnika povabili k mizi. Predstavili so se mu: bili so Schiller, Goethe in Wieland...

VITAMIN D IN RAST BISEROV

Japonski učenjak je dognal, da se morejo biseri z dodajanjem kalcija in vitamina D znatno pozetad. V oklepni koži bisernice se nabira usedlina, staničevje se ščiti pred njo s tanko apnenčevo skorjico. Zmerom nove apnenaste kožice se nabirajo, dokler se v njih ne zaroda biser. Japonci so prehiteli naravo na ta način, da so z umetnim dovajanjem usedlin pospešili rast školjke. Da bi večletno gojitev biserov skrajšali, so dodali školjkam vitamin D, ki se javlja pri vsakem nastajanju apnenca. Kjer ga ni, manjka kostem apnenec, človek postane rahitičen. Ker se pa apnenec brez kalcija ne more preobražati, dodajajo školjkam tudi to snov.

× **Zaradi ovce ubil brata.** V Slavoniji so se stari in mladi zadruge Djačanin sprli zaradi razselitve imovine. Ko so delili med člane družine ovce, je ostala še ena. Nastal je prepir, v katerem je najmlajši zadrugar Ilija pograbil kol in z njim do smrti pobil brata Uroša.

× **Kongres afriških čarovnikov.** V Kasami v Rodeziji so se zbrali afriški čarovniki, okrog 500 po številu, na kongres, kjer bodo rešili nekatera stanovska vprašanja in se pomenili o novem načinu čarovništva med preprostimi, vraževernimi domačini.

ZVEZDE PRODAJAJO...

Seveda, v Ameriki! Kadar koli odkrijejo ameriški zvezdoslovci kakšno novo zvezdo, že sprašujejo bogataše, kolikšno vsoto bodo poklonili zvezdarni, da bo poimenovala novo zvezdo po milijonarjevem imenu. Že več dolarskih knezov je izkoristilo to priliko, da so si na nebu postavili večen spomenik. Primerilo se je sicer, da so nekatere, komaj odkrite in krsčene nove zvezde čez nekaj dni spet izginile, pa so lastniki nebesnega imena zahtevali del plačane vsote nazaj.

MAJHEN, A MOČAN

Tak je nov magnet, ki so ga izumili v Ameriki. Magnet ne tehta niti dva grama, dvigne pa lahko skoro 2 kg težak kos železa. Magnetna sila je v zlitini aluminija, kobalta, nikla in železa. To snov so napravili kot najbolj odporno proti vročini, kasneje so dognali, da se da porabiti za razne elektrotehnične svrhe.

GASILSKE LESTVE Z RADIOM

Pravijo, da imajo londonski gasilci najmodernejše lestve. Te so avtomatične, visoke tudi do sto čevljev. V primeru požara stopi gasilec na voz, pritisne na vzvod in lestva se sama raztegne in dvigne visoko s človekom vred v še ne 30 sekundah. Pred gasilcem je zgoraj na platformi pritrjena cev kakor kakšen top, dalje mikrofon z zvočnikom, kamor mu dajejo povelja od spodaj. Neke lestve imajo celo kratkovalovne sprejemnike, tako da lahko oddajajo povelja pri velikih požarih z enega mesta na vse strani.

MODERNA BORBA PROTI MIŠIM

V Amsterdamu imajo gospodarji velikih žitnih skladišč mnogo opravka z miškami. Mačke so sicer na poslu, toda mišje pojedine se kmalu nasitijo. Zdaj so nadomestili mačke z gramofonskimi ploščami, ki mijavkajo noč in dan po skladiščih. Pravijo, da imajo miši velik strah pred celim zborom mačjega mijavkanja, toda vprašanje je, koliko časa bo trik skladiščnikov ostal malim glodalkam nepoznan.

× **Strela ubila tri pastirčke.** V Vladojevićih nad Sarajevom je divjala strašna nevihta. Pet pastirjev se je zateklo pod neko hruško. Strela je udarila v drevo in ubila tri fantiče, stare od 10 do 16 let.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristojbina za te oglase je din 6.—. Dražbe, prekliči, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.— Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu oziroma ga je vposlati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

GRLICA
z gladko odrezanim repom, na eni nogi manjkata 2 kremplja, se je zatekla v soboto. Najditelj se prosi, da jo proti nagradi odda pri Lahu Rudolfu, Erjavčeva, Melje, otroški vrtec. 6158—1

KDO BI POSODIL
simpatični gospodični 350 din, naj piše na upravo pod »Sigur na vrnitev«. 6163—1

Prodam

MOTORNO KOLO
250 ccm prodam. Naslov v upravi. 6167—4

Sobo odda

GOSPODIČNA
se sprejme na stanovanje. — Mlinska 11. 6159—7

Službo dobi

BRIVSKI POMOČNIK
dobi takoj zaposlitev pri Fr. Novaku. 6160—9

Samostojno, spretno
POMOČNICO
za damski salon iščem za takoj. Gustinčič, Tomšičeva cesta 26. 6161—9

Čitajte „Večernik"

Velika restavracija išče
KUHARICO
(pomožno), prav tako
NATAKARJA
(jelonošo) in
POMIVALKO
Naslov v upravi »Večernika«. 6166—9

Rabim
POSTREŽNICO
za popoldanske ure. Vprašati: Krčevina, Aleksandrova c. 14, trafika. 6162—9

SPOMNITE SE CMD!

Teletina
poceni od din 6·— naprej
Specialiteta: domače svinjsko meso in meso iz čebra. Prvovrstne klobase za narezek, prekajeno meso v vseh vrstah
RUDOLF WELLE ml., Aleksandrova cesta

Najboljše kosovno apno
Apnenice Ant. Birolla, Kresnice
pisarna: Ant. Birolla, Ljubljana, Dalmatinova ulica 10

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva štev. 25-67 in uprave štev. 28-67. — Poštni čekovni račun štev. 11. 409.